

do Uchwały Nr XXXVIII/451/14
Sejmiku Województwa
Podlaskiego
z dnia 31 marzec 2014 r.

**PROGRAM PROFILAKTYKI I
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH W WOJEWÓDZTWIE
PODLASKIM
NA LATA 2014 – 2018**

Białystok 2014

Spis treści

DEFINICJE	3
II. WPROWADZENIE	6
II. CELE STRATEGICZNE I CELE OPERACYJNE	10
III. MONITORING I WDRAŻANIE PROGRAMU....	15
1. Harmonogram i finansowanie Programu	15
2. Monitorowanie i ewaluacja Programu	15
3. Realizatorzy Programu	16

DEFINICJE

Profilaktyka uniwersalna – ukierunkowana na całe populacje. Są to działania profilaktyczne adresowane do całych grup (populacji) bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów alkoholowych. Ich celem jest zmniejszanie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi problemów alkoholowych w danej populacji. Działania uniwersalne są realizowane na przykład w populacji dzieci i młodzieży w wieku gimnazjalnym, w populacji młodych dorosłych, w populacji rodziców posiadających dzieci w wieku szkolnym, itd. Przykładem profilaktyki uniwersalnej są programy opóźniania inicjacji alkoholowej lub papierosowej adresowane do całej populacji dzieci wchodzących w okres pierwszych eksperymentów z substancjami psychoaktywnymi.

Profilaktyka selektywna – ukierunkowana na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka. Są to działania profilaktyczne adresowane do jednostek lub grup, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne, są narażone na większe od przeciętnego ryzyko wystąpienia problemów alkoholowych lub/ i innych zaburzeń zdrowia psychicznego. Przykładem profilaktyki selektywnej są działania edukacyjne, opiekuńcze i rozwojowe podejmowane wobec dzieci pochodzących z rodzin z problemem alkoholowym. Działania z tego poziomu profilaktyki są podejmowane ze względu na sam fakt przynależności do takiej grupy, czyli np. bycie dzieckiem osoby uzależnionej od alkoholu, a nie ze względu na występowanie zaburzeń lub problemów psychicznych u takich dzieci. Profilaktyka selektywna jest więc z definicji przede wszystkim działaniem uprzedzającym, a nie naprawczym.

Profilaktyka wskazująca – ukierunkowana na jednostki (lub grupy) wysokiego ryzyka demonstrujące pierwsze symptomy problemów alkoholowych. Są to działania profilaktyczne adresowane do osób (grup osób), które demonstrują wczesne symptomy problemów alkoholowych lub/i innych zaburzeń zachowania lub problemów psychicznych, ale jeszcze nie spełniają kryteriów diagnostycznych picia szkodliwego, uzależnienia od alkoholu lub innych zaburzeń związanych z nadużywaniem alkoholu opisanych w Międzynarodowej klasyfikacji Chorób i Problemów zdrowotnych ICD-10. Przykładem profilaktyki wskazującej są zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci, które przejawiają wysoki poziom agresji i nieprzystosowania w kontaktach z rówieśnikami, a także interwencje podejmowane wobec uczniów upijających się lub eksperymentujących z narkotykami. Do profilaktyki wskazującej można również zaliczyć niektóre działania mające na celu redukcję szkód zdrowotnych lub społecznych u osób nadużywających alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych (np. działania edukacyjne i prawne zmierzające do ograniczenia liczby wypadków drogowych popełnianych przez kierowców pod wpływem alkoholu).

Ryzykowne spożywanie alkoholu – to picie nadmiernych ilości alkoholu (jednorazowo i w określonym przedziale czasu) nie pociągające za sobą aktualnie negatywnych konsekwencji, przy czym można oczekiwać, że konsekwencje te pojawią się, o ile obecny model picia alkoholu nie zostanie zmieniony. Robocza definicja Światowej Organizacji Zdrowia określa picie ryzykowne w następujący

sposób: picie ryzykowne to regularne średnie spożywanie alkoholu w ilości 20-40g czystego alkoholu dziennie przez kobietę i 40-60g dziennie przez mężczyznę, przy jednoczesnym łącznym spożyciu czystego alkoholu w tygodniu przez kobiety zawierającym się w przedziale 140-209g, a w przypadku mężczyzn - 280-349g.

Szkodliwe picie alkoholu opisywane jest jako wzorzec picia, który już powoduje szkody zdrowotne, fizyczne bądź psychiczne; ale również psychologiczne i społeczne, przy czym nie występuje uzależnienie od alkoholu. Aby rozpoznać szkodliwe używanie alkoholu opisany wzorzec picia powinien utrzymywać się przez co najmniej miesiąc lub występować w sposób powtarzający się w ciągu 12 miesięcy. Robocza definicja Światowej Organizacji Zdrowia określa picie szkodliwe w następujący sposób: picie szkodliwe to regularne średnie spożywanie alkoholu w ilości ponad 40g czystego alkoholu dziennie przez kobietę i ponad 60g dziennie przez mężczyznę, przy jednoczesnym łącznym spożyciu 210g lub więcej w tygodniu przez kobiety i 350g i więcej w tygodniu przez mężczyzn. Jako picie szkodliwe określone jest też spożywanie każdej ilości alkoholu przez: kobiety w ciąży, matki karmiące, chorych przewlekle, osoby przyjmujące leki, osoby starsze.

Poalkoholowe spektrum zaburzeń rozwojowych (Fetal Alcohol Spectrum Disorders- FASD)

Ogólny termin opisujący całościowo spektrum skutków rozwojowych występujących u dzieci matek pijących alkohol w okresie ciąży. Skutki te mogą obejmować zaburzenia rozwoju fizycznego, umysłowego, zachowania, uczenia się, mogą trwać przez całe życie. W diagnostyce klinicznej obowiązuje termin FAS- płodowy zespół alkoholowy, który charakteryzuje się: dysmorfiami twarzy, opóźnieniami wzrostu, oraz nieprawidłowościami w ośrodkowego układu nerwowego. U dzieci, u których nie występują wszystkie cechy FAS, diagnozowany jest częściowy FAS. Rodzaj i siła zaburzenia dziecka zależy przede wszystkim od ilości alkoholu, spożywanego przez kobietę w ciąży oraz częstotliwości picia. Należy pamiętać, że nie ma bezpiecznej dawki alkoholu, jaką może spożywać kobieta w ciąży, w związku z tym, aby dziecko było zdrowe, należy całkowicie powstrzymać od spożywania alkoholu w okresie prenatalnym i karmienia piersią.

Wczesne rozpoznanie i krótka interwencja - krótkie interwencje podejmowane przez lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej wobec pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie.

Leczenie uzależnienia - to działania służące redukcji objawów i przyczyn zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania wynikających z zażywania alkoholu. Przykładami działań leczniczych w tym zakresie są: programy psychoterapii uzależnienia od alkoholu, farmakologiczne wspieranie psychoterapii, leczenie alkoholowych zespołów abstynencyjnych.

Uzależnienie - zespół uzależnienia od alkoholu to kompleks zjawisk fizjologicznych, behawioralnych i poznawczych, wśród których picie alkoholu dominuje nad innymi zachowaniami, które miały poprzednio dla pacjenta większą wartość. Głównym objawem zespołu uzależnienia jest pragnienie alkoholu (często silne czasami przemożne). Na ostateczne rozpoznanie uzależnienia pozwala identyfikacja trzech

lub więcej następujących cech lub objawów występujących łącznie przez pewien czas w ciągu ostatniego roku (picia):

1. Silne pragnienie lub potrzeba przymusu picia („głód alkoholowy”)
2. Upośledzona zdolność kontrolowania zachowań związanych z piciem
3. Fizjologiczne objawy stanu odstawienia pojawiającego się, gdy picie alkoholu jest ograniczone lub przerywane (drżenie mięśniowe, nadciśnienie tętnicze, nudności, wymioty, biegunki, bezsenność, rozszerzenie źrenic, wysuszenie śluzówek, wzmożona potliwość, zaburzenia snu itp.) albo używanie alkoholu lub pokrewnie działającej substancji (np. leków) w celu złagodzenia ww. objawów, uwolnienia się od nich lub uniknięcia ich.
4. Zmieniona (najczęściej zwiększona) tolerancja alkoholu, potrzeba spożycia większych dawek dla wywołania oczekiwanego efektu.
5. Z powodu picia alkoholu – narastające zaniedbywanie alternatywnych źródeł przyjemności lub zainteresowań, zwiększona ilość czasu przeznaczona na zdobywanie alkoholu lub jego picie, bądź uwolnienia się od następstw jego działania.
6. Uporczywe picie alkoholu mimo oczywistych dowodów występowania szkodliwych następstw picia.

Rehabilitacja (postępowanie po leczeniu) – to działanie podtrzymujące zmianę u osób uzależnionych po zakończeniu leczenia uzależnienia, utrwalające efekty leczenia, uczące umiejętności służących zdrowiu oraz pomagające w podejmowaniu i realizacji zadań wynikających z ról społecznych. Przykładami są : treningi zapobiegania nawrotom w uzależnieniu, grupy wsparcia dla „absolwentów” leczenia uzależnień , treningi zachowań konstruktywnych, programy wychodzenia z bezdomności, grupy samopomocowe Anonimowych Alkoholików, kluby abstynenta, programy aktywizacji zawodowej.

I. WPROWADZENIE

Zagadnienia związane z uzależnieniem od alkoholu są stale podejmowane w różnych kontekstach i płaszczyznach. Alkoholizm należy do negatywnych zjawisk obejmujących swym zasięgiem wszystkie grupy społeczne. Dostępność alkoholu sprawia, że zjawisko stale się poszerza i osiąga charakter masowy. Konsumpcja alkoholu ma istotny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne zarówno jednostek jak i rodzin. Coraz częściej po alkohol sięga młodzież, a nawet dzieci.

Analiza problemów alkoholowych występujących na terenie województwa podlaskiego, podobnie jak w całym kraju wskazuje, że ich wymiar społeczny i ekonomiczny dyktuje konieczność strategicznego traktowania działań służących ich rozwiązaniu. Mając powyższe na uwadze, za misję Programu przyjmuje się: podejmowanie i inspirowanie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie podlaskim.

„Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Województwie Podlaskim na lata 2014 – 2018” jest kolejnym trzecim wojewódzkim programem. Pierwszy realizowany był w latach 2006- 2008, drugi w latach 2009-2013.

Program został opracowany w oparciu o Strategię Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego, wykonanie programu jest realizacją Strategii w Obszarach: II Wypełnianie funkcji rodzin; III Profilaktyka oraz oferta leczenia w systemie ochrony zdrowia; VI Kapitał społeczny.

Przy jego konstruowaniu przeanalizowano doświadczenia wynikające z realizacji poprzedniego Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2009 -2013, badania dotyczące stanu problemów alkoholowych w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem województwa podlaskiego, oraz w oparciu o wnioski zawarte w zaktualizowanej diagnozie przygotowanej na potrzeby *Wojewódzkiej Strategii Polityki Społecznej na lata 2010 – 2018*, opracowanej przez Obserwatorium Integracji Społecznej. Przeprowadzono również konsultacje z przedstawicielami instytucji oraz organizacji z terenu województwa podlaskiego zajmującymi się profilaktyką i rozwiązaniem problemów alkoholowych.

W pracach nad przygotowaniem Programu uczestniczyli przedstawiciele instytucji pomocy i integracji społecznej, edukacji, bezpieczeństwa, rynku pracy,

profilaktyki i ochrony zdrowia, przedstawiciele organizacji pozarządowych i jednostek samorządowych, reprezentanci instytucji zajmujących się obszarem osób starszych, młodzieży i niepełnosprawnych administracji rządowej oraz Policji wchodzący w skład *Zespołu ds. monitoringu Wojewódzkiej Strategii Polityki Społecznej na lata 2010 – 2018* powołanego *Uchwałą Nr XXXVIII/431/10 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 marca 2010 r.* Prace prowadzone były w grupach roboczych do poszczególnych programów wojewódzkich. W ramach prac nad Programem odbyły się następujące spotkania warsztatowe:

- 8 października 2013 r. – podczas którego określono obszary strategiczne Programu, zaktualizowano cele i zadania na podstawie wniosków i rekomendacji wypracowanych po analizie materiałów diagnostycznych oraz danych zastanych.
- 12 grudnia 2013 r. – w trakcie spotkania dokonano weryfikacji opracowanych wcześniej celów i kierunków działań oraz wskazano wskaźniki w oparciu o które odbywał się będzie proces monitorowania Programu.

Podstawy Prawne

W Polsce podstawę prawną rozwiązywania problemów alkoholowych stanowi ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 roku (tj. Dz. U. z 2012 r. poz. 1356 z późn. zm.). Ustawa reguluje zagadnienia dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wskazuje zadania z tego zakresu oraz podmioty odpowiedzialne za ich wykonanie.

Podstawą prawną działań samorządu województwa w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych jest zapis art. 4 cytowanej ustawy, zgodnie z którym samorząd województwa realizuje zadania w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w postaci wojewódzkiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych stanowiącego część strategii wojewódzkiej w zakresie polityki społecznej. Zarząd województwa odpowiada za koordynację przygotowania i realizację programu, udziela pomocy merytorycznej instytucjom i osobom fizycznym realizującym zadania objęte tym programem oraz współdziała z innymi organami administracji publicznej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych. Program wojewódzki jest realizowany przez regionalny ośrodek polityki społecznej, o którym mowa w przepisach o pomocy społecznej, lub inną

jednostkę wskazaną w programie. W celu realizacji programu zarząd województwa może powołać pełnomocnika. Środki finansowe na prowadzenie działań, zapisanych w programie, ujmuje się w budżecie województwa.

Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi polski system profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oparty jest na trzech różnych poziomach administracji – rządowej, samorządów wojewódzkich oraz samorządów gminnych. Na każdym poziomie realizowany jest na podstawie wzajemnie

komplementarnych programów:

1. Narodowym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
2. Wojewódzkich programach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych;
3. Gminnych programach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Dokumenty normujące problematykę rozwiązywania problemów alkoholowych:

- Narodowy Program Zdrowia
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- Program Ochrony Zdrowia Psychicznego
- Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii
- Ustawy i rozporządzenia

Ustawy i rozporządzenia

- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 596 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 1356 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 217 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 885 z późn. zm.).

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 182 z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 25 czerwca 2012 r. w sprawie organizacji, kwalifikacji personelu, sposobu funkcjonowania i rodzajów podmiotów leczniczych wykonujących świadczenia stacjonarne i całodobowe oraz ambulatoryjne w sprawowaniu opieki nad uzależnionymi od alkoholu oraz sposobu współdziałania w tym zakresie z instytucjami publicznymi i organizacjami społecznymi kwalifikacji personelu, zasad funkcjonowania i rodzaju w sprawowaniu opieki nad osobami uzależnionymi od alkoholu (Dz.U. z 2012, poz. 734).

„Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Województwie Podlaskim na lata 2014 – 2018” wpisuje się w cele strategiczne i działania zapisane w Narodowym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011-2015, jest programem operacyjnym Strategii Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego. Cele strategiczne Programu określone są w trzech obszarach tej strategii:

- Obszar II strategiczny: Wypełnianie funkcji rodzin (rodziny z osobami zależnymi, bezpieczeństwo)
- Obszar III strategiczny: Profilaktyka oraz oferta leczenia w systemie ochrony zdrowia
- Obszar VI strategiczny: Kapitał społeczny

II. CELE STRATEGICZNE I CELE OPERACYJNE

I. Rozwiązywanie problemów alkoholowych

Cel 1. Zwiększenie dostępności i jakości świadczeń w zakresie leczenia, rehabilitacji i reintegrację poprzez rozwój i modernizację specjalistycznych podmiotów oraz programów dla osób uzależnionych od alkoholu, współuzależnionych i ich rodzin

DZIAŁANIA

- Wspieranie placówek leczenia odwykowego, wobec których Samorząd Województwa jest organem założycielskim poprzez finansowanie programów zmierzających do poprawy jakości świadczonych usług.
- Wspieranie nowoczesnych programów terapeutycznych dla osób uzależnionych od alkoholu, współuzależnionych i ich rodzin, uzależnionych krzyżowo oraz z diagnozą w zakresie realizacji ponadpodstawowych programów terapeutycznych.
- Organizowanie i dofinansowanie szkoleń dla osób realizujących zadania w zakresie profilaktyki i terapii uzależnień.
- Wspieranie ofert programów pogłębionej psychoterapii uzależnień w podmiotach prowadzących leczenie uzależnień.
- Wspieranie tworzenia nowych podmiotów leczenia odwykowego oraz punktów konsultacyjnych dla dzieci i młodzieży.

Wskaźniki

- Liczba placówek, które otrzymały wsparcie
- Liczba pacjentów zarejestrowanych w placówkach w danym roku

CEL 2. Wdrażanie metod wczesnej diagnozy i krótkiej interwencji wobec nadużywających alkohol.

DZIAŁANIA

- Edukacja lekarzy i innych pracowników ochrony zdrowia w zakresie stosowania metody wczesnej diagnozy i krótkiej interwencji wobec pacjentów nadużywających alkoholu.
- Inicjowanie współpracy między podmiotami leczenia odwykowego, a podmiotami udzielającymi świadczeń zdrowotnych w zakresie przekazywania informacji, konsultacji w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia.
- Realizacja programów psychoedukacyjnych skierowanych do osób ubiegających się oraz czynnych kierowców, dotycząca konsekwencji prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu i innych środków psychoaktywnych.

Wskaźniki

- Liczba przeprowadzonych szkoleń
- Liczba kierowców, którzy zostali zatrzymani pod wpływem alkoholu

Cel 3. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu zagrożonych marginalizacją społeczną

DZIAŁANIA

- Wspieranie programów edukacyjno-terapeutycznych dla osób zagrożonych bezdomnością, bezdomnych oraz wychodzących z bezdomności uzależnionych od alkoholu.
- Wspieranie programów mających na celu współtowarzyszenie osobom wychodzącym z bezdomności, których celem jest uchronienie od powrotu do picia alkoholu.
- Upowszechnianie w zakładach penitencjarnych programów edukacyjno - terapeutycznych skierowanych do osadzonych - uzależnionych od alkoholu.
- Wspieranie programów edukacyjno - terapeutycznych prowadzonych z osobami uzależnionymi od alkoholu opuszczającymi zakłady karne.
- Wspieranie organizowania i wyposażania centrów integracji społecznej.

Wskaźniki

- Liczba programów edukacyjno-terapeutycznych
- Liczba osadzonych w zakładach karnych, którzy uczestniczą w programach

Cel 4. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym.**DZIAŁANIA**

- Wspieranie miejskich, gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w realizacji procedury „Niebieska Karta”.
- Organizowanie interdyscyplinarnych szkoleń dla przedstawicieli gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przedstawicieli innych grup zawodowych na temat form pomocy osobom uwikłanym w przemoc oraz współpracy służb w tym zakresie.
- Organizacja konferencji oraz kampanii informacyjno - edukacyjnych na temat problemu przemocy w rodzinie oraz możliwych form pomocy dla osób uwikłanych w przemoc.
- Wspieranie programów skierowanych do osób uwikłanych w przemoc w rodzinie.

Wskaźniki

- Liczba „Niebieskich Kart”
- Liczba szkoleń przeprowadzonych dla przedstawicieli gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych

Cel 5. Ograniczenie szkód zdrowotnych wynikających ze spożywania alkoholu**DZIAŁANIA**

- Rozszerzenie dostępności oferty programów terapeutycznych i rehabilitacyjnych dla osób używających szkodliwie i ryzykownie, uzależnionych od alkoholu, a szczególności młodzieży.
- Edukacja społeczna z zakresu destrukcyjnego wpływu alkoholu i innych środków psychoaktywnych na prawidłowy rozwój dziecka w okresie prenatalnym(zagrożenie FAS).
- Wdrażanie systemu pomocy psychologicznej, terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu ze współwystępującymi zaburzeniami psychicznymi, niesłyszących, osób przebywających w instytucjach całodobowego wsparcia.

- Wspieranie działań środowisk abstynenckich.
- Szkolenia dla pracowników świetlic z programem socjoterapeutycznym i opiekuńczo - wychowawczym oraz innych grup zawodowych w zakresie pomocy dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym oraz dzieciom z FASD.

Wskaźniki

- Liczba szkoleń przeprowadzonych dla pracowników świetlic na temat pomocy dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym.

II Profilaktyka

Cel 1. Wspieranie programów profilaktycznych i działań społeczności lokalnych na rzecz zapobiegania używaniu alkoholu i innych środków psychoaktywnych, w szczególności przez dzieci i młodzież.

DZIAŁANIA

- Wspieranie samorządów lokalnych w tworzeniu gminnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, a w szczególności części dotyczącej diagnozy skali używania alkoholu, narkotyków i tytoniu przez dzieci, młodzież oraz planowanych działań zapobiegawczych.
- Wspieranie rozwoju programów profilaktycznych realizowanych w środowisku szkolnym i pozaszkolnym.
- Wspieranie realizacji programów profilaktycznych w zakresie organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz programów stanowiących alternatywę wobec używania alkoholu i innych środków psychoaktywnych.
- Wspieranie realizacji programów profilaktyczno - edukacyjnych skierowanych do grup podwyższonego ryzyka.
- Organizowanie szkoleń w celu podniesienia kwalifikacji i umiejętności zawodowych osób realizujących zadania z zakresu profilaktyki uzależnień.
- Promowanie i wspieranie działań propagujących abstynencki styl życia.

Wskaźniki

- Liczba programów profilaktycznych

Cel 2. Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem alkoholu i innych środków psychoaktywnych oraz możliwości zapobiegania temu zjawisku.

DZIAŁANIA

- Prowadzenie wojewódzkich i lokalnych kampanii edukacyjnych uwzględniających problematykę uzależnień oraz włączanie się w realizację ogólnopolskich kampanii i akcji promujących życie bez alkoholu.
- Współpraca z mediami oraz inicjowanie wymiany informacji pomiędzy mediami i instytucjami odpowiedzialnymi za profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień.

Wskaźniki

- Liczba prowadzonych kampanii

Cel 3. Zwiększenie świadomości dzieci i młodzieży na temat szkód wynikających z picia alkoholu.

DZIAŁANIA

- Realizacja oraz wspieranie kampanii i programów edukacyjnych mających na celu zwiększenie świadomości młodzieży na temat szkód wynikających z picia alkoholu przez dzieci i młodzież.
- Edukacja rodziców i wychowawców w zakresie pomocy młodzieży w utrzymaniu abstynencji oraz kształtowaniu atmosfery społecznej negującej używanie alkoholu.
- Realizacja działań profilaktycznych z obszaru profilaktyki selektywnej i wskazującej, adresowany do grup ryzyka i młodych ludzi eksperymentujących z alkoholem.

Wskaźniki

- Liczba podmiotów biorąca udział w kampaniach

III Współdziałanie z instytucjami i organizacjami

Cel 1. Wspieranie i udzielanie pomocy podmiotom realizującym zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych.

DZIAŁANIA

- Organizacja i wsparcie merytoryczne szkoleń, konferencji, seminariów dla przedstawicieli różnych grup zawodowych zaangażowanych w działania profilaktyczne i naprawcze.
- Udzielanie pomocy merytorycznej samorządom gminnym w zakresie realizacji gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
- Współdziałanie w zakresie rozwoju systemu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu poprzez wspieranie ośrodków przeznaczonych dla osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym – centrów integracji społecznej, klubów integracji społecznej, klubów młodzieżowych oraz innych form aktywizujących te środowiska.

Wskaźniki

- Liczba podmiotów objętych wsparciem w ramach działań profilaktycznych
- Liczba funkcjonujących CIS-ów

Cel 2. Wspieranie programów realizowanych przez organizacje pozarządowe zajmujące się rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

DZIAŁANIA

- Współpraca z podmiotami pozarządowymi: stowarzyszeniami, fundacjami, związkami wyznaniowymi, organizacjami sportowymi, kulturalno-oświatowymi w zakresie:
 - wspierania programów edukacyjno-terapeutycznych prowadzonych z osobami uzależnionymi od alkoholu opuszczającymi zakłady karne

- realizacji programów terapeutyczno- rehabilitacyjnych dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz realizacji programów związanych z przemocą w rodzinie.

Wskaźniki

- Liczba organizacji objętych wsparciem

Cel 3. Wsparcie informacyjne realizacji wojewódzkiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych

DZIAŁANIA

- Zbieranie i opracowywanie danych statystycznych dotyczących używania alkoholu oraz związanych z tym problemów społecznych.
- Opracowanie diagnozy opartej na cyklicznych, rzetelnych badaniach problemów i zjawisk związanych z używaniem alkoholu przez dzieci i młodzież.
- Gromadzenie bazy danych o miejscach i formach pomocy dla osób z problemem alkoholowym.
- Pozyskiwanie danych nt. stanu leczenia odwykowego w województwie oraz analiza tych danych.
- Współpraca z innymi instytucjami zajmującymi się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych w celu pozyskiwania danych przydatnych do diagnozy problemów alkoholowych w województwie.

Wskaźniki

- Liczba badań i analiz dotyczących problemów alkoholowych.

III. MONITOROWANIE I WDRAŻANIE PROGRAMU

1. Harmonogram i finansowanie Programu

Wdrażanie Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Województwie Podlaskim na lata 2014 – 2018 ma charakter ciągły i otwarty, stąd też odstąpiono od określenia harmonogramu realizacji działań cząstkowych w poszczególnych latach. Z uwagi na dynamikę zjawisk społecznych związanych z używaniem napojów alkoholowych, za celowe uznano pozostawienie pewnej elastyczności co do wymiaru jak i terminów działań. Dlatego nie narzuca się działań na poszczególne lata jego obowiązywania. Wszystkie wymienione w nim zadania mają być realizowane przez cały czas obowiązywania Programu.

Na finansowanie realizacji zadań wynikających z Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Województwie Podlaskim na lata 2014 – 2018 Samorząd Województwa Podlaskiego przeznacza środki pochodzące z opłat za wydanie zezwoleń na obrót hurtowy napojami o zawartości do 4,5 % alkoholu oraz piwem, a także napojów zawierających powyżej 4,5 % do 18% alkoholu.

2. Monitorowanie i ewaluacja Programu

W celu osiągnięcia celów Programu i zweryfikowania czy zakładane zadania są realizowane zgodnie z harmonogramem prowadzony będzie monitoring określonych wskaźników. Celem monitoringu będzie uzyskanie informacji zwrotnej na temat realizacji programu. Monitoring „Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Województwie Podlaskim na lata 2014 – 2018” pozwoli ocenić postępy z prowadzonych działań, zweryfikuje kierunek zmian, a także pozwoli na bieżącą modyfikację działań umożliwiając dostosowanie Programu do zmieniających się warunków.

Celem ewaluacji Programu będzie określenie efektów wdrażania Programu. Osiągnięcie tego celu służyć będzie wymiana informacji między instytucjami, organizacjami i wszelkimi podmiotami, które realizują działania profilaktyczne i zajmują się rozwiązywaniem problemów alkoholowych w województwie podlaskim (m.in. we współpracy Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

Komendy Wojewódzkiej Policji w Białymstoku, Wojewódzkim Ośrodkiem Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Łomży, Sądu Okręgowego w Białymstoku, Sądu Okręgowego w Łomży, Sądu Okręgowego w Suwałkach, samorządów gmin i powiatów itp.)

Za monitoring „Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Województwie Podlaskim na lata 2014 – 2018” odpowiedzialny jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku.

3. Realizatorzy Programu

- Administracja rządowa, zwłaszcza Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Krajowe Biuro do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Zdrowia itp;
- Samorzady Województwa Podlaskiego i jego jednostki, samorzady gminne i powiatowe z terenu województwa podlaskiego i ich jednostki;
- Wojewódzki Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Łomży
- Organizacje pozarządowe, Kościół Katolicki i inne kościoły oraz związki wyznaniowe realizujące zadania wychowania w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi;
- Instytucje wymiaru sprawiedliwości;
- Policja
- Podmioty lecznicze
- Uczelnie wyższe
- Podmioty podejmujące działania z obszaru profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień;